

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2015r.

Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku Sekcja ds. Ubezpieczeń Społecznych w VI Wydziale Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSR Justyna Skórzewska
Protokolant:	st. sekr. sąd. Iwona Piotrowicza

po rozpoznaniu w dniu 5 sierpnia 2015 r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy P. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o zasiłek chorobowy

z odwołania od decyzji z dnia 13 sierpnia 2014 r., znak (...)

I. zmienia zaskarżoną decyzję pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. w ten sposób, że uchyla nałożony na wnioskodawcę P. R. obowiązek zwrotu odsetek w kwocie 26,25 zł (dwadzieścia sześć 25/100),

II. w pozostałym zakresie oddala odwołanie,

III. zasądza od wnioskodawcy na rzecz pozwanego kwotę 60 zł (sześćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt VI 1 U 1301/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 sierpnia 2014 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. znak (...) odmówił P. R. prawa do zasiłku chorobowego za okres od 1 czerwca 2014 roku do dnia 18 czerwca 2014 roku oraz zobowiązał wnioskodawcę do zwrotu nienależnie pobranego zasiłku chorobowego wraz z odsetkami w łącznej kwocie 1.869,09 zł.

W uzasadnieniu organ rentowy podał, że z posiadanej dokumentacji wynika, że w okresie od 1 czerwca 2014 roku do 18 czerwca 2014 roku P. R. przebywał na zwolnieniu lekarskim z tytułu niezdolności do pracy i za ten okres pobrał zasiłek chorobowy. W toku postępowania wyjaśniającego ustalono, że P. R. świadczył w dniu 18 czerwca 2014 roku pracę w warsztacie samochodowym, a tym samym wykorzystał zwolnienie od pracy niezgodnie z celem tego zwolnienia.

Od powyższej decyzji, P. R. wniósł odwołanie, wskazując, że od 1 czerwca 2014 roku do dnia 18 czerwca 2014 roku przebywał na zwolnieniu lekarskim i nie świadczył pracy na rzecz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,

albowiem spółka ta rozpoczęła swoją działalność jako serwis samochodowy od 1 lipca 2014 roku. Niemożliwym jest zatem, aby w dniu 18 czerwca 2014 roku wnioskodawca świadczył pracę na rzecz tej spółki.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu pozwany przytoczył argumenty wskazane w decyzji z dnia 13 sierpnia 2014 roku.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Od dnia 1 lutego 2012 roku P. R. był zatrudniony w (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. na stanowisku mechanika samochodowego w pełnym wymiarze pracy na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony.

Okoliczność bezsporna, nadto potwierdzona dowodem:

- Świadczenie pracy k. 53-55
- Umowa o pracę k. 49
- Zeznania wnioskodawcy - zapis audio-video od 00:25:35 do 00:28:30, nadto protokół k. 122, k. 19-20

Udziałowcami Spółki (...) byli T. D., R. B. i J. W..

Wiosną 2014 roku doszło do rozłamu między wspólnikami (...) spółki z o.o - T. D. wystąpił ze Spółki i sprzedał swoje udziały pozostałym wspólnikom.

Okoliczność bezsporna, nadto potwierdzona dowodem:

- Zeznania R. B. k. 75-76

T. D. zamierzał otworzyć swoją działalność gospodarczą - konkurencyjną dla spółki (...). R. B. uzyskał również informację, że T. D. zamierza dotychczasowych pracowników (...) Spółki z o.o. zatrudnić w swojej firmie.

Po odejściu T. D. ze Spółki (...), dobre do tej pory relacje pomiędzy pracodawcą a pracownikami Spółki uległy pogorszeniu.

Dowód:

- Zeznania R. B. - zapis audio-video od 00:20:51 do 00:36:13, nadto protokół k. 75-76

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością została wpisana do Krajowego Rejestru Sądowego postanowieniem z dnia 6 maja 2014 roku. Spółka została założona przez S.M.i T. D..

Dowód:

- Odpis KRS k. 13-18
- Zeznania wnioskodawcy - zapis audio-video od 00:25:35 do 00:28:30, nadto protokół k. 122, k. 19-20

S. M. jest wujkiem P. R..

Okoliczność bezsporna

W kwietniu 2014 roku P. R. złożył wypowiedzenie w (...) Spółka z o.o. Z dniem 31 maja 2015 roku umowa o pracę uległa rozwiązaniu.

Okoliczność bezsporna

Od 2 maja 2014 roku P. R. korzystał z porad psychiatry D. K. z powodu depresji.

W okresie od 2 maja 2014 roku do dnia 20 maja 2014 roku oraz w okresie od 21 maja do 31 maja 2014 roku, a następnie w dniach od 1 czerwca 2014 roku do dnia 18 czerwca 2014 roku P. R. był niezdolny do pracy i przebywał na zwolnieniu lekarskim wystawionym przez psychiatrę D. K.

Dowód:

- Dokumentacja medyczna k. 41-43

R. B. podejrzewał, że przedstawione zwolnienie od pracy P. R. jest nieadekwatne do rzeczywistego stanu zdrowia pracownika. Z obserwacji R. B. wynikało, iż samopoczucie P. R. nie uległo zmianie na przestrzeni okresu od zatrudnienia do przedłożenia zwolnienia. Nadto mając na uwadze fakt, że P. R. wypowiedział umowę o pracę, R. B. wynajął prywatnego detektywa (...) celem weryfikacji sposobu wykorzystania zaświadczenia o czasowej niezdolności do pracy P. R..

Dowód:

- Zeznania R. B. k. 75-76

W dniu 18 czerwca 2014 roku o godzinie 9.15 J. T. rozpoczął obserwację warsztatu samochodowego należącego do (...) Spółki z o.o., mieszczącego się przy ul. (...) w G.. Podczas prowadzonej do godziny 14-ej obserwacji, J. T. zaobserwował, że P. R. ubrany był w kombinezon roboczy. Tego dnia P. R. wykonywał wszystkie zwyczajowe prace warsztatowe, a także pomagał w rozładunku samochodu, który dostarczył urządzenia do wyposażenia warsztatu. Z zachowania P. R. nie wynikało, aby miał on kłopoty zdrowotne, zarówno fizyczne jak i psychiczne.

Dowód:

- Sprawozdanie J. T. k. 15 akt ZUS
- Dokumentacja fotograficzna k. 14-12 ZUS

W dniu 15 lipca 2014 roku J. T. dokonał kolejnej obserwacji P. R.. Tego dnia P. R. znajdował się na terenie warsztatu samochodowego (...) przy ul. (...) w G.. Wnioskodawca ubrany był w kombinezon roboczy i wykonywał czynności naprawcze w samochodach.

Dowód:

- Sprawozdanie J. T. k. 11-10 akt ZUS
- Dokumentacja fotograficzna k. 9-7 ZUS

(...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością rozpoczęła prowadzenie działalności od 1 lipca 2014 roku.

Dowód:

- Wyciąg z (...) k. 33, 92
- Protokół kontroli k. 86-88

W dniu 6 sierpnia 2014 roku P. R. rozpoczął prowadzenie działalności gospodarczej pod nazwą (...) P. R. i w tej dacie uzyskał wpis do rejestru przedsiębiorców. Również w tym dniu P. R. rozpoczął współpracę z (...) na podstawie nowo założonej działalności gospodarczej.

Dowód:

- Wyciąg z (...) k. 33, 92
- Protokół kontroli k. 86-88

Sąd zważył co następuje:

Ustalając stan faktyczny w niniejszej sprawie Sąd oparł się na załączonych do akt sprawy dokumentach, których autentyczność i prawdziwość nie była kwestionowana w toku procesu przez strony, ich prawdziwość i rzetelność nie budziła również wątpliwości Sądu, dlatego Sąd uznał je w całości za wiarygodne i uwzględnił dokonując rekonstrukcji istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności faktycznych.

Sąd dał wiarę zeznaniom wnioskodawcy P. R. za wyjątkiem tych twierdzeń, w których kwestionował on fakt wykonywania czynności zarobkowych w trakcie potwierdzonej zaświadczeniem lekarskim niezdolności do pracy. Wskazać bowiem należy, że powód nie zaprzeczył autentyczności przedstawionych zdjęć, na których jednoznacznie widać jak w spornym okresie świadczy pracę. W ocenie Sądu mając na uwadze autentyczność przedstawionych fotografii, jak i treść sprawozdania detektywa (...) uznać należało zeznania wnioskodawcy w tym zakresie za nieprawdziwe.

Ponadto wskazać należy, że wnioskodawca za pomocą przedstawionych źródeł dowodowych nie zdołał wykazać, że w spornym okresie nie pracował. Podkreślić bowiem należy, że świadkowie P. S. jak i A. S. nie mieli wiedzy co do tego czy w czerwcu 2014r. wnioskodawca świadczył pracę. Świadkowie podawali, że w spółce (...) zaczął pracę od września, nie mieli jednak wiedzy, czym zajmował się wnioskodawca we wcześniejszym okresie.

Z kolei zeznania świadka S. M. nie stanowiły bezstronnego i obiektywnego dowodu w tej sprawie. W ocenie Sądu świadek jako krewny wnioskodawcy zeznawał zgodnie z interesem P. R..

Sąd dał wiarę zaś zeznaniom świadka R. B., albowiem są one logiczne, spójne i wyważone a nadto znajdują potwierdzenie w dokumentacji fotograficznej i sprawozdaniach z obserwacji prowadzonych przez detektywa. Oceniając wiarygodność zeznań tegoż świadka Sąd miał na względzie istniejący konflikt między świadkiem a wnioskodawcą (w tym spór przed sądem pracy). W ocenie Sądu logiczne i zgodne z zasadami doświadczenia życiowego było jednak to, że R. B. domyślając się, iż P. R. zamierza zatrudnić się w konkurencyjnej spółce, chciał udokumentować jego nielojalność zarówno wobec byłego pracodawcy jak i wobec ZUS. Z tego też względu świadek zlecił obserwację prywatnemu detektywowi, który zgromadził materiał dowodowy w tym względzie.

Zgodnie z treścią art.17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z dnia 25 czerwca 1999 roku (tekst jednolity Dz.U. z 2014 poz 159,) - ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Powołany przepis zawiera bezsprzecznie dwie przesłanki, które powodują utratę prawa do zasiłku chorobowego. Pierwsza przesłanka to wykonywanie pracy zarobkowej (w okresie orzeczonej niezdolności do pracy). Druga to wykorzystywanie zwolnienia lekarskiego w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia. Do utraty prawa do zasiłku chorobowego wystarczy zaistnienie jednej z nich.

Pracą w rozumieniu omawianego przepisu jest praca w potocznym tego słowa znaczeniu, w tym także wykonywanie różnych czynności na podstawie różnych stosunków prawnych - stosunku pracy, stosunków o charakterze cywilnoprawnym, a także prowadzenie własnej działalności gospodarczej, samozatrudnienie. Za pracę zarobkową uważa się wszelką aktywność ludzką, która zmierza do uzyskania zarobku, nawet gdyby miała ona polegać na czynnościach nieobciążających organizmu ubezpieczonego w istotny sposób. Przy czym przy określeniu "zarobkowego" charakteru pracy wskazuje się także, że przepisy nie wymagają, aby praca była podjęta "w celu zarobkowym". Zdaniem Sądu, wystarczy zatem podjęcie jakiegokolwiek czynnej działalności, zmierzającej do uzyskania wynagrodzenia lub dochodu, by mówić o pracy zarobkowej rodzącej skutek w postaci utraty prawa do zasiłku

chorobowego przez ubezpieczonego, który korzystając ze zwolnienia lekarskiego pracę taką podejmuje. Tym samym wykonywanie pracy zarobkowej, niezależnie od jej wpływu na stan zdrowia ubezpieczonego, stanowi samodzielną negatywną przesłankę (podstawę) utraty prawa do zasiłku chorobowego (por. wyrok SN z 2008-10-03 II UK 26/08 opubl: Legalis).

Dokonując wykładni cytowanego przepisu uwzględnić należy także funkcje zasiłku chorobowego. Podkreślenia wymaga, iż zasadniczym celem zasiłku chorobowego jest kompensata utraconego przez ubezpieczonego dochodu wskutek wystąpienia u niego czasowej, przejściowej niezdolności do zarobkowania. Nie jest nim natomiast uzyskanie dodatkowej korzyści obok wynagrodzenia, dlatego zasiłek chorobowy wypłacany jest nie obok, ale zamiast wynagrodzenia. Wskazać należy również na charakter prawa ubezpieczenia społecznego, zgodnie z którym wysokość tychże świadczeń i zasady ich wypłaty są sformalizowane. Wobec tego trzeba mieć na uwadze bezwzględnie obowiązujący charakter norm prawnych zawartych w przepisach prawa ubezpieczenia społecznego oraz wyłączenie możliwości ich wykładania z uwzględnieniem reguł słuszności (zasad współżycia społecznego).

Podkreślić należy, że art. 17 ustawy zasiłkowej nie przewiduje szczególnych przypadków zezwalających na wypłatę zasiłków chorobowych mimo świadczenia pracy zarobkowej w okresie zwolnienia lekarskiego. Przepis ten jest jednoznaczny, a zatem każda praca zarobkowa wykonywana w okresie zwolnienia lekarskiego powoduje utratę prawa do zasiłku chorobowego, chociażby wykonywanie pracy było zalecane i przyczyniło się do poprawy stanu zdrowia. W okresie korzystania ze zwolnienia lekarskiego pracownik może wykonywać pewne prace niepowodujące utraty prawa do zasiłku chorobowego, pod warunkiem że prace te nie mają charakteru zarobkowego. Ustawodawca wprowadzając w art. 17 ust. 1 ustawy zakaz podejmowania przez pracownika w okresie pobierania zasiłku chorobowego "innej pracy zarobkowej" przyjął trafne założenie, że już samo wykonywanie takiej pracy sprzeciwia się celom, dla którego zasiłek został przyznany. Przenosząc powyższe na grunt sprawy, stwierdzić należy, iż w ocenie Sądu z przeprowadzonego postępowania dowodowego jednoznacznie wynika, że P. R. w dniu 18 czerwca 2014 roku świadczył pracę zarobkową. Z dokumentacji fotograficznej jednoznacznie wynika, że wnioskodawca był ubrany w strój roboczy – kombinezon i przebywał na terenie warsztatu co najmniej pięć godzin. Okres czasu jak i czynności podejmowane na terenie warsztatu ewidentnie wskazują, że wykonywał on pracę. Nie ma przy tym znaczenia czy wykonywał ją wówczas na rzecz nowo tworzonej (...) Spółki z o.o., czy też S. M., ewentualnie czy sam wykonywał naprawy dla swoich klientów, korzystając z warsztatów przy ul. (...) w G..

Powyższego nie zmienia fakt, że wnioskodawca dopiero w sierpniu zarejestrował swoją działalność i od tamtej pory świadczy pracę na zasadzie samozatrudnienia. Przedstawione fotografie jak i opis czynności podejmowanych przez P. R. w dniu 18 czerwca 2014r. jednoznacznie wskazują na wykonywanie pracy i na cel zarobkowy. Tym samym wnioskodawcy nie przysługuje prawo do zasiłku chorobowego w okresie spornym.

Na marginesie dodać należy, że nawet gdyby czynności te skarżący wykonywał nieodpłatnie, to w ocenie Sądu wykonywanie tej samej rodzajowo pracy, od której skarżący otrzymał zwolnienie lekarskie jest sprzeczne z celem tego zwolnienia. W tych okolicznościach, przyjąć trzeba, że obie przesłanki, o których mowa w art.17 ust. 1 ustawy o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa z dnia 25 czerwca 1999 roku zostały w niniejszym stanie faktycznym zrealizowane.

Zgodnie z art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego.

Według art. 84 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się:

1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania;

2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Natomiast zgodnie z art. 66 ust.2 ustawy zasiłkowej jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17 i art. 59 ust. 6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących oraz z innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściąganiu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy stwierdzić należy, iż skoro nastąpiły okoliczności wymienione w art. 17 ustawy zasiłkowej, to wnioskodawcę obciąża obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

Mając powyższe na uwadze, Sąd oddalił odwołanie wnioskodawcy o czym orzekł w pkt II wyroku.

Odmienne stanowisko należało jednak przyjąć w części dotyczącej odsetek. Obowiązek zwrotu świadczenia nienależnego wraz z odsetkami wynika z treści art. 84 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zgodnie z treścią tegoż przepisu, osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego. W orzecznictwie Sądu Najwyższego i sądów powszechnych utrwalony jest pogląd, iż zawarte w treści art. 84 ust. 1 ustawy systemowej odesłanie do „zasad określonych przepisami prawa cywilnego” nie dotyczy terminów wymagalności świadczeń cywilnoprawnych, ani określenia od kiedy dłużnik spóźnia się ze spełnieniem świadczenia. Określenia od kiedy należą się odsetki od świadczeń z ubezpieczenia społecznego, także od świadczeń podlegających zwrotowi, należy poszukiwać w prawie ubezpieczeń społecznych a nie w prawie cywilnym. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2010r., I UK 210/09: "Zasady prawa cywilnego, których dotyczy odesłanie, odnoszą się jedynie do odsetek. Zasadą określoną w prawie cywilnym, odnoszącą się do odsetek jest możliwość ich żądania w razie opóźnienia się dłużnika ze spełnieniem świadczenia (art. 481 § 1 k.c.). Określenie terminu, od kiedy dłużnik - pobierający nienależne świadczenie z ubezpieczenia społecznego - opóźnia się z jego zwrotem nie jest objęte odesłaniem. Nie jest to materia "zasad prawa cywilnego" lecz prawa ubezpieczeń społecznych. "Zasady prawa cywilnego" regulujące opóźnienie dłużnika w spełnieniu świadczenia cywilnoprawnego są różnorodne, uzależnione od rodzaju świadczenia. Odesłanie do prawa cywilnego nie dotyczy terminów wymagalności świadczeń cywilnoprawnych ani - co się z tym wiąże - określenia, od kiedy dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia. Są to zasady dotyczące odsetek tylko pośrednio. Odesłanie byłoby niejednoznaczne, gdyby rozumieć je tak szeroko, gdyż w prawie cywilnym opóźnienie dłużnika uregulowane jest w różnorodny sposób w zależności od tego, jakiego świadczenia dotyczy".

Podzielając powyższy pogląd uznać należy, że roszczenie odsetkowe jest wymagalne dopiero od momentu wezwania zobowiązanego do zapłaty, od tej bowiem chwili dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia głównego (art. 481 § 1 kc). Wezwanie do zapłaty następuje z chwilą doręczenia dłużnikowi decyzji administracyjnej, w której określony zostaje obowiązek zwrotu nienależnie pobranego świadczenia głównego. Brak jest zaś podstaw prawnych do nakładania obowiązku zapłaty odsetek za okres poprzedzający doręczenie decyzji organu rentowego, która stanowi wezwanie do zapłaty poszczególnych do dnia wydania decyzji, tj. do 13 sierpnia 2014r. W tym zatem zakresie na mocy art. 477¹⁴ § 2 kpc, w pkt I sentencji, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, iż uchylił nałożony na P. R. obowiązek zwrotu odsetek w kwocie 26,25 zł.

Orzekając o kosztach postępowania (pkt III) Sąd miał na uwadze fakt, iż pozwany wygrał proces niemalże w całości, a zatem na mocy art. 98 kpc obciążył wnioskodawcę kosztami procesu w kwocie 60 zł, tj. w zakresie poniesionych przez organ rentowy kosztów ustanowienia pełnomocnika procesowego. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika Sąd ustalił na podstawie § 11 ust.2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U., Nr 163, poz. 1349 ze zm.).